

JOGSZABÁLYGYŰJTEMÉNY.

1932. évi IV. törvénycikk a társadalombiztosítási bíraskodásról.

I. A társadalombiztosítási ügyek bíróságai.

1. §. Társadalombiztosítási ügyekben (3—7., 9. §.) a következő királyi bíróságok járnak el:

1. a budapesti központi kir. járásbíróság és azok a kir. járásbíróságok, amelyeket az igazságügyminiszter ezzel a hatáskörrel felruház,

2. a budapesti kir. ítélőtábla.

A kir. járásbíróságok elsőfokon bíraskodnak. A budapesti kir. ítélőtábla társadalombiztosítási ügyekben ezeknek fellebbviteli és felsőbb bírósága (1911: I. t.-c. 4. §.)¹⁾; elsőfokon csak külön törvényes rendelkezés (9. §.) alapján jár el. Határozatait fellebbvinni nem lehet.

2. §. A kir. járásbíróságok társadalombiztosítási ügyekben mint egyesbíróságok bíraskodnak, a budapesti kir. ítélőtábla — még ha elsőfokon bíraskodik is — tanácsban jár el, mely elnökből és két bíróból alakul.

A kir. járásbíróságok ítélőbíróból, továbbá egy munkaadó és egy munkavállaló ülnökből álló tanácsban bíraskodnak azokban az ügyekben, amelyeknek tárgya betegségélyezési, baleseti kártalanítási, rokkantság, özvegyiség és árvaság címén járó ellátási igény, akár az intézet, akár a munkaadó ellen folyik a per, bányanyugbérbiztosítás körében pedig azokban a perekben, amelyeknek tárgya időelőtti keresőképtelenség címén igényelt szolgáltatás. Azt, hogy az ebben a bekezdésben felsorolt ügyekben mily határozatokat hoz a bíróság ülnökök közreműködése nélkül, az igazságügyminiszter rendelettel szabályozza.

Ha valamelyik ülnök szabályszerű idézésére nem jelenik meg vagy eltávozik, a bíróság ülnökök közreműködése nélkül jár el.

Az ellen az ülnök ellen, aki a tárgyalás rendjét zavarja, a bíró ezer pengőig terjedhető pénzbírságot szab ki

¹⁾ A polgári perrendtartásnak a felsőbb bíróságok felsorolását tartalmazó szabálya.

és ha az ülnök magatartása miatt a tárgyalást el kellett halasztania, az ezzel felmerülő költségekben is marasztalja.

Az ülnökök létszámára, tisztük elnyerésére, tartamára, gyakorlására és elvesztésére vonatkozó szabályokat az igazságügyminiszter a népjóléti és munkaügyi miniszterrel egyetértve rendelettel állapítja meg. Az ülnököknek sem díjazásra, sem költségmegtérítésre igényük nincs; az igazságügyminiszter a pénzügyminiszterrel egyetértve az ülnökök részére munkabérveszteségük megtérítésére rendelettel ülési díjat állapíthat meg.

II. A társadalombiztosítási bíráskodás körébe tartozó ügyek.

3. §. Társadalombiztosítási bíráskodás útjára tartozik minden olyan per, amely társadalombiztosítási jogviszonyon (4. §.) alapul, akár megállapítás, akár marasztalás vagy jogváltoztatás a per tárgya, kivéve ha külön törvényes rendelkezés a bírói utat kizárja.

Társadalombiztosítási bíráskodás útjára tartozik a társadalombiztosítási jogszabályok megsértésén alapuló kártérítési vagy más követelés iránti per is, amely társadalombiztosítási jogviszonyban állók közt merül fel, ideértve az intézetnek a munkaadó vagy megbízottja ellen az 1927: XXI. t.-c. 168. és 169. §-án²⁾ alapuló megtérítési követelését is. Társadalombiztosítási bíráskodás útjára nem tartozik az olyan per, melyet a biztosított munkavállaló az 1927: XXI. t.-c. 90. §-a³⁾ szerinti büntetőbírósági ítélet alapján munkaadója ellen baleseti kártérítés iránt indít.

Ha a követelés a m. kir. Közigazgatási Bíróság elé tartozó nyugdíjigénnyel kapcsolatos, nem tartozik a társadalombiztosítási bíráskodás útjára az olyan munkavállalónak baleset vagy foglalkozási betegség címén érvényesített követelése, amelyet munkaadójával szemben azon az alapon támaszt, hogy az ő baleseti biztosítási kötelezettsége szünetel.

4. §. Társadalombiztosítási jogviszony alatt ebben a törvényben azt a jogviszonyt kell érteni, amely akár valamely társadalombiztosító intézet (43. §.) és a munkaadó

²⁾ A betegségi és baleseti kötelező biztosításáról szóló törvénynek a munkaadót terhelő egészségvédő és balesetelhárító kötelezettségeinek mulasztásából eredő jogkövetkezményeket tárgyzó szakaszai.

³⁾ A betegségi és baleseti kötelező biztosításáról szóló törvénynek a munkaadó baleseti felelősségét megállapító büntető ítéletről szóló jogszabálya.

vagy a biztosított közt, akár a munkaadó és a munkavállaló közt vagy két munkavállaló közt a következő törvények vagy rendeletek valamelyikén alapszik:

1. a betegségi és baleseti kötelező biztosításról szóló 1927 : XXI. törvénycikken,

2. a bányatörvény alá eső üzemekben és ezekkel kapcsolatos ipari üzemekben foglalkozó munkásoknak és al-tiszteknek, valamint ezek családtagjainak nyugdíjbiztosításáról szóló 1925 : XXXIV. törvénycikken,

3. az öregség, rokkantság, özvegység és árvaság esetére szóló kötelező biztosításról rendelkező 1928 : XL. törvénycikken vagy

4. az 1—3. pontokban felsorolt törvényeken alapuló valamely rendeleten.

5. §. Társadalombiztosítási bíraskodás útjára tartozik az a nem peres eljárás is, amelynek tárgya a biztosított eltűnésének megállapítása.

Nem tartozik társadalombiztosítási perútra a munkavállaló és az elismert vállalati nyugdíjpénztár (1928 : XL. t.-c. 145. és köv. §-ai)⁴⁾ közt felmerült per.

6. §. Társadalombiztosítási bíraskodás útjára tartozik az olyan per is, amelynek tárgya

1. olyan követelés, amely valamely intézet (43. §.) és szerződéses orvos vagy szerződéses szülésznője közt fennálló jogviszonyon alapul,

2. olyan követelés, amelyet a nem intézeti orvos által teljesített gyógykezelés vagy a nem intézeti szülésznő által végzett szülésznői tevékenység alapján, az intézettel szemben érvényesítenek,

3. olyan követelés, amelyet nem állami vagy más köz-kórház és nem is nyilvánossági jelleggel felruházott kórház, gyógyintézet vagy fürdő által nyújtott ápolás és ellátás címén az intézettel szemben érvényesítenek,

4. két intézet közt a társadalombiztosítási jogszabályok alapján felmerült követelés, ideértve az átutalási járuléktartalékalap iránti követlést,

5. olyan megtérítési követelés, amelyet az intézet azon az alapon érvényesít, hogy közegészségügyi okból elkülönített munkavállalónak táppénzt fizetett ki (1927 : XXI. t.-c. 38. §.).

A 4. pont alkalmazásánál intézetszámba megy az elismert vállalati nyugdíjpénztár is, valamint az öregség, rok-

⁴⁾ Az öregség, rokkantság, özvegység és árvaság esetére szóló kötelező biztosításáról intézkedő törvénynek az elismert vállalati nyugdíjpénztárakat tárgyzó II. fejezete.

kantság, özvegyesség és árvaság elleni biztosítás alól felmentett munkavállalók (1928 : XL. t.-c. 10. §.) munkaadója is.

7. §. Az előbbi §-okban társadalombiztosítási bíraskodás útjára utalt ügyek odatartoznak akkor is, ha a jogviszonyból közvetlenül jogosított nem maga, hanem jogutódja érvényesíti a jogot. Közömbös az is, hogy a közvetlenül kötelezett ellen folyik-e a per vagy pedig jogutóda, kezeze vagy más olyan személy ellen, aki helyette vagy vele együtt köteles a szolgáltatásra.

Társadalombiztosítási bíraskodás útjára tartozik az előbbi §-okban meghatározott ügy akkor is, ha a követelést nem közvetlenül törvény alapján érvényesítik, hanem jogügylet alapján, így különösen elismerés, egyesség vagy kezességvállalás alapján.

8. §. Nem tartoznak társadalombiztosítási bíraskodás útjára a társadalombiztosítási kihágások. A kir. törvényszéknek mint büntetőbírósnak társadalombiztosítási kihágás tárgyában másodfokon hozott határozata ellen a jogérvényesítés érdekében rendkívüli perorvoslatnak van helye a budapesti kir. ítélőtáblához mint társadalombiztosítási felsőbb bírósághoz. A rendkívüli perorvoslat szabályait az igazságügyminiszter rendelettel állapítja meg.

9. §. Társadalombiztosítási bíraskodás útjára, mégpedig közvetlenül a budapesti kir. ítélőtábla hatáskörébe tartozik a bírói eljárás a következő ügyekben:

1. az üzemek veszélyességi osztályba és arányszám alá sorozása ügyében;

2. abban a kérdésben, hogy szünetel-e a következő munkavállalók baleseti biztosítási kötelezettsége:

a) az állammal a nyugellátás szempontjából viszonyosságban nem álló alapok és alapítványok alkalmazottaié;

b) a közforgalmú vasúti vállalatoknál alkalmazottaké;

c) a közforgalmú hajózási, kotró-, rév-, komp- és tutajozó-vállalatoknál;

d) az a)–c) alatt felsoroltak üzemeiben, műhelyeiben, építkezéseseinél és fenntartási munkálatainál alkalmazottaké (1927 : XXI. t.-c. 58. §.);

3. az intézeti önkormányzati szerv tagjának önkormányzati tisztségéből való kizárása ügyében (1927 : XXI. t.-c. 109. §.).

III. Illetékesség.

10. §. Az ország egész területére a budapesti központi kir. járásbíróóság kizárólag illetékes azokban a társadalombiztosítási perekben, melyeknek tárgya

1. társadalombiztosítási jogviszony létének vagy nemlétének megállapítása, ha a vitás jogviszonyban az Ország-

gos Társadalombiztosító Intézet vagy a Magánalkalmazot-
tak Biztosító Intézete vagy más olyan intézet (43. §.) van
érdekelve, amelynek székhelye Budapesten van;

2. baleseti járadék vagy baleseti végkielégítés;

3. bányanyugbérbiztosítás alapján járó rokkantsági,
özvegyi vagy árványugbér vagy végkielégítés; kivéve, ha
a diósgyőri m. kir. állami vas- és acélgyár, valamint a kom-
lói m. kir. kincstári kőszénbánya társpénztárai ellen irá-
nyul a követelés;

4. öregség, rokkantság, özvegyiség és árvaság esetére
szóló biztosítás alapján járó járadék vagy végkielégítés;

5. két intézet közt felmerült követelés (6. §. 4. p.). E
pont alkalmazásánál intézetszámba megy az elismert vál-
lalati nyugdíjpénztár, valamint az olyan munkavállalók
munkaadója, akik öregség, rokkantság, özvegyiség és árva-
ság esetére szóló biztosítás alól mentesek (1928 : XL. t.-c.
10. §.).

Az igazságügyminiszter e §. illetékességi szabályaitól
rendelettel eltéréseket állapíthat meg.

11. §. A 10. §-ban fel nem sorolt társadalombiztosítási
perekben az elsőfokú társadalombiztosítási bíróságok illeté-
kességére a polgári eljárás általános illetékességi szabályai
állanak a következő kiegészítésekkel:

1. azok a perek, amelyekben az Országos Társadalom-
biztosító Intézet szerepel peres félként, az intézet pénztárá-
nak vagy pénztári kirendeltségének székhelye, azok a perek
pedig, amelyekben a 43. §. 2—10. pontjaiban felsorolt va-
lamelyik intézet szerepel peres félként, az intézet székhelye
szerint illetékes társadalombiztosítási bíróság elé tartoznak;

2. a munkavállaló a szolgálat teljesítésének vagy
gyógykezelésének helye szerint illetékes társadalombiztosí-
tási bíróságnál is perelheti munkaadóját.

A 10. §-ban és a 12. §. 2. bekezdésében felsorolt pe-
rekben az illetékesség kizárólagos, ehhez képest alávétésen
alapuló illetékességnek (1911: I. t.-c. 45. §.)^{b)} sincs helye;
egyéb perekben a fél alávetheti magát olyan járásbíróság
illetékességének, amely a törvény szerint nem volna illeté-
kes, de társadalombiztosítási bírósági jogkörrel fel van ru-
házva.

IV. Eljárás a kir. járásbíróság előtt.

12. §. Társadalombiztosítási ügyekben a polgári per-
rendtartás járásbírósági eljárási szabályait kel alkalmazni
az alábbi §-okban meghatározott módosításokkal és kiegészítésekkel.

^{b)} A polgári perrendtartásnak a vagyoni jogi perekben való ille-
tékességi alávétésről szóló jogszabálya.

A polgári perrendtartás szabályaitól külön eltéréseket is állapít meg ez a törvény (15., 19., 21., 22., 23., 28., 29., 30. §-ok) azokra a perekre, amelyeknek tárgya

1. társadalombiztosítási jogviszony létének vagy nemlétének megállapítása;

2. a biztosítottnak az intézettől járó valamely követelése;

3. az intézetnek járulék, pótljárulék, díj vagy pótdíj iránti követelése;

4. a biztosítottnak a munkaadó elleni betegségi segély vagy baleseti kártalanítás iránt érvényesített követelése.

13. §. A kiskorú munkavállalónak is van perbeli cselekvőképessége azokban a perekben, amelyeket munkaadója vagy az intézet ellen indít, kivéve, ha tizennégy évesnél fiatalabb vagy ha elmebeteg, gyengeelméjű vagy siketnéma. Ha kiskorú viszi a pert, az idézővégzéseket és az eljárást befejező határozatokat az ismert törvényes képviselővel és az árvaszékkal is közölni kell, ezekben a perekben a törvényes képviselő és az árvaszéki ügyész is gyakorolhatja a fél jogait.

Ha a fél kiskorú, gyámság vagy gondnokság alatt áll, vagy ha gyámság vagy gondnokság alá helyezése törvényes ok van, a bíróság az előbbi bekezdés esetein kívül is értesítse a per folyamatban létéről az árvaszéket és a szükséghez képest közölje vele azokat az adatokat is, amelyek a tisztii ügyész kirendelését (1877 : XX. t.-c. 179. §. utolsó bekezdése) vagy az árvaszék más intézkedését kívánatosnak tüntetik fel.

14. §. Betegségi segély vagy baleseti kártalanítás iránti perekben pertársaknak kell tekinteni és hivatalból perbe kell idézni azokat, akik az igénylővel együtt ugyanegy jogalapon (megbetegedés, baleset) igényjogosultak lehetnek, így különösen a baleset következtében elhalt biztosított egyik hozzátartozója által indított perben a baleset folytán jogosított többi hozzátartozókat.

15. §. A 12. §. 2. bekezdésében felsorolt perekben a munkavállalók és hozzátartozóik a pertárgy értékére való tekintet nélkül személyesen eljárhatnak vagy meghatalmazottal képviseltethetik magukat, de csak olyannal, aki az 1911: I. t.-c. 95. §-ában⁶⁾ felsorolt személyek közé tartozik.

A bíróság a képviseletből kizárja azt, aki anélkül, hogy ügyvéd volna, felek képviseletét bíróságok vagy hatóságok előtt üzletszerűen folytatja.

⁶⁾ A polgári perrendtartásnak ama jogszabálya, mely a kötelező ügyvédi képviselet nem létében eljárni jogosult meghatalmazottakat sorolja fel.

16. §. A per az intézet határozata elleni fellebbezéssel vagy keresetlevéllel indul meg. Fellebbezéssel csak akkor, ha a követelés tárgyában elsősorban az intézetnek kell határoznia, keresetlevéllel minden más esetben. A fellebbezést az intézetnél, a keresetlevelet a bíróságnál (18. §.) kell szóval vagy írásban előterjeszteni.

Fellebbezés helyett megindulhat a per közvetlen keresetlevéllel is, ha az intézet a határozat meghozatalával vagy a fellebbezés felterjesztésével elfogadható ok nélkül késlekedik (20. §.).

17. §. A fellebbezés határideje tizenöt nap, ha külön törvényes rendelkezés (például az 1927:XXI. t.-c. 190. §-a) más határidőt nem szab meg. A határidő a megtámadott intézeti határozat kézbesítésétől számít. A határidő elmulasztása esetében a bíróság a fellebbezést visszautasítja. Vétlen elmulasztása esetében azonban igazolást (1911: I. t.-c. 411. és köv. §-ok) lehet kérni; e kérelmet az intézetnél kell benyújtani vagy előterjeszteni.

Az intézet a fellebbezést és az esetleges igazolási kérelmet az ügyre vonatkozó minden irattal tizenöt nap alatt köteles az illetékes bírósághoz felterjeszteni.

18. §. A keresetlevelet (közvetlen keresetlevelet is) bármely járásbíróságnál be lehet adni vagy panasznapon szóval elő lehet terjeszteni. A perre nem illetékes bíróság a nála előterjesztett keresetlevelet haladéktalanul az illetékes bírósághoz teszi át.

19. §. A feleket a tárgyalásra társadalombiztosítási ügyekben is a polgári perrendtartás szabályai szerint kell megidézni.

A 12. §. 2. bekezdésében felsorolt perekben a feleket azzal a figyelmeztetéssel kell megidézni, hogy a bíróság a tényállást a rendelkezésre álló adatok alapján meg fogja állapítani és a pert el fogja dönteni akkor is, ha a felek vagy közülük valamelyik a tárgyaláson nem vesz részt. Személyes meghallgatásra az ilyen perekben azzal a figyelmeztetéssel lehet a felet idézni, hogy elmaradásából a bíróság kedvezőtlen következtetést vonhat követelése jogosságára nézve. Ügygondnok kirendelésének és hirdetményi kézbesítésének ezekben a perekben nincs helye.

A 12. §. 2. bekezdése alá eső olyan perekben, amelyeknek egyszerű tényállása miatt a fél megjelenése feleslegesnek látszik, vagy amelynek tárgya csekély és így a megjelenés aránytalan költséggel járna, a bíróság az idézésben figyelmeztetheti a felet arra is, hogy a megjelenésével vagy képviseltetésével felmerülő költség megtérítésére nem számíthat.

20. §. Ha a fél a fellebbezés helyett közvetlen keresetlevelet adott be (16. §. 2. bek.) és a bíróság az intézet késedelmét megállapítja, a határozat meghozatalára vagy a fellebbezés felterjesztésére legalább harminc napos határidőt tűz ki s ennek lejártáig az eljárást felfüggeszti. Felfüggesztő határozatában a szükséghez képest ideiglenes intézkedéseket rendelhet el.

Ha a felfüggesztés tartamának lejártá után az intézet határozatát még mindig nem hozta meg, vagy a fellebbezést még mindig nem terjesztette fel, hivatalból folytatni kell az eljárást. Hivatalból folytatja a bíróság az eljárást akkor is, ha az intézet akár a póthatáridő alatt, akár az elsőfokú bírói eljárás alatt meghozta határozatát vagy felterjesztette a fellebbezést; megszünteti azonban az eljárást, ha a fél önként vagy bírói kérdésre bejelenti, hogy az intézet határozatában megnyugszik.

21. §. A 12. §. 2. bekezdésében felsorolt perekben a bíróság akkor is letárgyalja és eldönti a pert, ha a felek valamelyike — bár szabályszerűen idézést kapott — a tárgyalásra nem jelent meg. Ha a bíróság a tárgyalási határnapon a kézbesítési bizonyítvány hiányában nem hozott határozatot, annak beérkezte után — ha abból a szabályszerű kézbesítés tűnik ki — ilyen perben újabb tárgyalás nélkül is határozhat. Sőt letárgyalhatja és eldöntheti a bíróság az ilyen pert akkor is, ha valamelyik fél ismeretlen helyen tartózkodik s azért idézést nem kapott. Ha azonban a bíróság úgy látja, hogy az ismeretlen helyen tartózkodó fél távollétében a pert megnyugvással el nem döntheti, az eljárást felfüggeszti.

A polgári perrendtartásnak a perfelvételi határnap elmulasztására és az ellentmondásra vonatkozó rendelkezései (1911: I. t.-c. 439—444. és 460—464. §-ok) ezekben a perekben nem alkalmazhatók.

22. §. A 12. §. 2. bekezdésében felsorolt perekben, ha a felek jelen vannak is, köteles a bíróság a tényállás felderítésére szükséges minden tudakozódást és bizonyításvételt hivatalból is elvégezni. Köteles már a tárgyalás előtt gondoskodni róla, hogy a tárgyaláson lehetőleg minden adat és lehetőleg a bírósági orvosszakértő véleménye is rendelkezésre álljon.

A bíróság megkeresésére a kórházak, klinikák és más gyógyintézetek az ilyen perekben kötelesek adataikat a bírósággal soron kívül közölni.

23. §. A 12. §. 2. bekezdésében felsorolt perekben a biztosítottal szemben nem állanak a polgári perrendtartásnak azok a szabályai, amelyek a tényállításra vagy az okiratra teendő nyilatkozatok elmulasztásának, továbbá a bí-

róság előtti beismerésnek a következményeit határozzák meg. Hogy a biztosított bíróság előtti beismerésének mennyi a bizonyító ereje, a bíróság szabad méltatása alapján állapítja meg. A biztosított elismerésének és joglemondó nyilatkozatának ezekben a perekben nincs olyan hatálya, mint a polgári perrendtartás szerint. Egyességnek, egyességi kísérletnek, egyességi eskünek, valamint a felektől megállapított eskünek nincs helye. A tanúk és szakértők megesketésétől a felek el nem állhatnak. A felet eskü alatt kihallgatni nem lehet.

Baleseti, rokkantsági járadék vagy rokkantsági nyugbérjáradék iránti perben a bíróság, ha a per anyagából megállapítja, hogy az intézet határozatának meghozatala óta a baleseti sérült rokkantsági járadékos, vagy bányanyugbéres állapotában változás állott be, ítéletében ezt a változást mind a sérült javára, mind hátrányára hivatalból is figyelembe veszi.

24. §. A társadalombiztosítási bíróság hivatalból határozza meg annak az ügy eldöntésére való jelentőségét, hogy valamelyik fél az ügy felderítésére szükséges adatokat nem szolgáltatja vagy a per menetét késlelteti.

25. §. A balesetbiztosítási járulék (1927: XXI. t.-c. 61. §.) iránt folyó pereket hivatalból fel kell függeszteni, ha az üzemnek a járulék fizetésére kötelezett üzemek közé besorozása még nem jogerős. A felfüggesztő határozatban vagy külön rendelkezhetik a bíróság a megtámadott intézeti határozat végrehajtásának felfüggesztése vagy betiltása iránt.

26. §. A társadalombiztosítási bíróság, ha a tényállás felderítésére szükséges, egy, kivételes esetben több orvosszakértőt hallgat meg. Az orvosszakértő személyére a feleket az 1911. évi I. t.-c. 350. §-ának 3. bekezdése szerint előzetesen meghallgatni nem kell.

Orvosszakértőként törvényszéki székhelyen rendszerint a kir. törvényszéki orvost kell alkalmazni. A budapesti központi járásbírósághoz az igazságügyminiszter hároméves időszakra külön társadalombiztosítási orvosszakértőket is nevezhet ki, olyanokat is, akiknek törvényszéki orvosi képesítésük nincs, de szakorvosi minőségük van.

Az orvosszakértői vizsgálat iránt megkeresés útján is lehet intézkedni. A megkeresést nemcsak a megvizsgálandó személy tartózkodási helye szerint illetékes bírósághoz lehet intézni, hanem a körülmények szerint más, ehhez közeli bírósághoz is, különösen ha feltehető, hogy a tartózkodási hely szerint illetékes bíróságnál különleges szakismeretekkel bíró orvos vagy a vizsgálatához szükséges különleges be rendezés nem áll rendelkezésre.

Ha valamelyik intézet peres fél: az intézet szerződött vagy tisztviselőorvosa nem lehet szakértő. Nem lehet szakértő az sem, aki a felet gyógykezelte vagy neki első segílyt nyújtott, aki a fél munkaadójával szerződéses viszonyban áll, végül aki valamelyik félnek a vitás kérdésben szakvéleményt adott.

27. §. A teljesen írásba foglalt ítélet rendelkező részében, ha ellene fellebbezésnek van helye, meg kell említeni, hogy a fellebbezést hol és mely határidő alatt lehet előterjeszteni.

Az ítélet közzlése kihirdetés útján történik, kivéve ha a közzlés a polgári perrendtartás vagy a jelen törvény szabályai szerint (13. §. 1. bek.) az ítélet kézbesítésében áll; ilyenkor is csak a rendelkező részt tartalmazó kiadmányt kell kézbesíteni. Ily kézbesítés útján kell az intézettel közölni az intézetet marasztaló ítéleteket is. Az elsőbíróság az ítéletnek kézbesítéssel való közzlését és kézbesítés esetében teljes kiadmány megküldését rendelheti el; erről hozott határozata ellen jogorvoslat nincs.

28. §. A 12. §. 2. bekezdésében felsorolt perekben az ítéletet fellebbvitelre tekintet nélkül végrehajthatónak kell nyilvánítani:

1. amennyiben a fél elismerő vagy lemondó nyilatkozatának megfelel;

2. amennyiben a végrehajtás késedelme az igényjogosult egészségének helyreállításában súlyos sérelmet okozna;

3. ha az ítélet járadék vagy bányanyugbér iránti perben az intézet teljesen elutasító határozatával szemben a keresőképeségnek 50%-nál nagyobb csökkenését állapítja meg, amennyiben a végrehajtás késedelme a biztosítottnak vagy hozzátartozójának fenntartását veszélyeztetné.

29. §. A 12. §. 2. bekezdése szerinti perekben a polgári perrendtartásnak a perköltségekre vonatkozó rendelkezéseit a következő módosításokkal kell alkalmazni.

A biztosítottat az intézet elleni perében pervesztesség esetében is csak akkor kell perköltségben marasztalni, ha a bíróság úgy találja, hogy méltánylást érdemlő ok nélkül pereskedtt.

A biztosított és az intézet közti perekben a tanuk és szakértők költségeit a biztosított helyett a bíróság előlegezi akkor, ha a bíróság előtt ismeretes adatokból alaposan feltehető, hogy a költségeket nem viselheti anélkül, hogy sérelmet szenvedne a maga vagy oly hozzátartozójának szükséges tartása, kiknek tartására törvénynél vagy törvényes gyakorlatnál fogva köteles. A bíróság előlegezi ilyen esetben a személyesen megjelent fél költségeit is, kivéve, ha azzal a közzléssel idézte a felet, hogy megjelenése esetében

költségeinek megtérítésére nem számíthat (19. §. 3. bekezdés). Ha ilyenkor a fél mégis megjelent, az ezzel járó költséget pernyertessége esetében is csak akkor kell javára megítélni, ha megjelenése szükségesnek bizonyult.

Az ügyvéd díját és kiadását a bíróság az ügyvédnek felével szemben felszámítás nélkül is hivatalból megállapítja, az ügyvéd azonban jogosítva van költségjegyzék becsatolásával vagy másképpen költségeit részletezve felszámítani.

Képviselési költséget csak ügyvéd követelhet, ügyvéd is csak a társadalombiztosítási bíróság határozata alapján. Az 1912: LIV. t.-c. 18. §-ának első hét bekezdése nem alkalmazható.

30. §. A polgári perrendtartásnak a fizetési meghagyásra és a községi bíraskodásra vonatkozó rendelkezései nem nyernek alkalmazást.

A 12. §. 2. bekezdésében felsorolt ügyekre a polgári perrendtartásnak a perbeli biztosítéokra és a válaszott bíraskodásra vonatkozó szabályait sem lehet alkalmazni.

V. Eljárás a kir. ítélőtábla előtt.

31. §. Az elsőfokú bíróság ítélete ellen fellebbezésnek (32. §.), végzése ellen felfolyamodásnak (33. §.) van helye.

Táppénz, terhességi, gyermekágyi és szoptatási segély kérdésében egyáltalában nem, más ügyekben azon az értékhatáron alul nem lehet fellebbezni, amelyen alul a járásbírói ítélet ellen fellebbvitellel élni nem lehet. Az igazságügyminiszter rendelete ezt az értékhatárt társadalombiztosítási perekre alacsonyabban is megállapíthatja.

32. §. A budapesti kir. ítélőtábla társadalombiztosítási ügyekben a fellebbezéseket a fellebbezés nyilvános előadására vonatkozó szabályok szerint intézi el azzal az eltéréssel, hogy szóbeli tárgyalást (1911: I. t.-c. 517. §.) már az ügy előadása előtt is kitűzhet.

A kizárólagos illetékesség hiányát a budapesti kir. ítélőtábla társadalombiztosítási ügyekben nem veszi hivatalból figyelembe.

33. §. A felfolyamodásra — ideértve a felfolyamodás korlátozását is — a polgári perrendtartás rendelkezéseit kell alkalmazni.

34. §. A 9. §. 1. és 3. pontjában felsorolt ügyeket a kir. ítélőtábla a polgári perrendtartásnak a felfolyamodás elintézésére fennálló szabályai szerint intézi el azzal az eltéréssel, hogy az ügy előadása után a felek felszólalhatnak. Az előadás napjáról az érdekelteket kifüggesztés útján kell értesíteni.

35. §. A 9. §. 2. bekezdésében felsorolt ügyekre a 36—39. §-ok rendelkezései állanak.

36. §. Az Országos Társadalombiztosító Intézet, mielőtt a balesetbiztosítási kötelezettség szünetelésére vonatkozó határozatát (1927: XXI. t.-c. 58. §. 4. bekezdés) hivatalból való felülvizsgálatra a budapesti kir. ítélőtáblához (9. §. 2. p.) felterjesztené, határozatát a munkaadóval közli és a határozat rendelkező részét a társadalombiztosítási ügyek hivatalos közlönyében, vagy ha ilyen nincs: az állam hivatalos lapjában közzététeti.

A kézbesítés és a hírlapi közzététel után a kézbesítési bizonyítványt, valamint a közleményt tartalmazó lap egy példányát az iratokhoz kell csatolni és a budapesti kir. ítélőtáblához fel kell terjeszteni.

37. §. A budapesti kir. ítélőtábla az előbbi §-ban elrendelt hírlapi közzétételtől számított harminc nap elteltéig nem tesz érdemi intézkedést. Ez alatt a határidő alatt bármely érdekeltnek joga van az Országos Társadalombiztosító Intézet határozatára az ítélőtáblánál írásbeli észrevételeket tenni. A később érkezett észrevételeket hivatalból vissza kell utasítani.

38. §. A budapesti kir. ítélőtábla az ügyet a polgári perrendtartásnak a felfolyamodás elintézésére fennálló szabályai szerint intézi el azzal az eltéréssel, hogy az ügy előadása után felszólalhatnak az Országos Társadalombiztosító Intézet, a munkaadók és azok, akik írásbeli észrevételt adtak be. Az előadás napjáról az érdekelteket kifüggesztés útján kell értesíteni.

39. §. A kir. ítélőtábla az ügy érdemében is végzéssel határoz.

Ha az ítélőtábla a balesetbiztosítási kötelezettség szünetelését megállapító határozatot hoz: határozatának hatálya a szolgálati vagy a nyugdíjszabályzatnak az Országos Társadalombiztosító Intézetnél történt bemutatására következő naptári év első napjával veszi kezdetét.

A végzés hatálya addig tart, amíg a bíróság hivatalból vagy kérelemre meg nem változtatja.

A végzés megváltoztatását mind az Országos Társadalombiztosító Intézet, mind az érdekeltek bármelyike kérheti. A megváltoztatást különösen azon az alapon lehet kérni, hogy vagy a társadalombiztosítási jogszabályoknak vagy a szolgálati vagy nyugdíjszabályzatnak a balesetbiztosítási kötelezettség szünetelését megállapító hatálya megszünt. A megváltoztató vagy hatályon kívül helyező végzés hatálya a változás bekövetkezésének időpontjával kezdődik.

VI. Végrehajtási eljárás.

40. §. Társadalombiztosítási bíróság határozata vagy előtte kötött egyesség alapján a végrehajtást a társadalombiztosítási bíróság rendeli el, függeszti fel, korlátozza vagy szünteti meg. Ha azonban az intézet marasztaló határozatát a bíróság hatályában egészben vagy részben fenntartotta, a végrehajtás elrendelése és foganatosítása, esetleg a már megkezdett végrehajtás folytatása az intézet határozata alapján történik azok szerint a szabályok szerint, amelyek az intézet határozatának végrehajtására egyébként vonatkoznak, azzal a kiegészítéssel, hogy az intézet bírósági eljárásban az adós ellen megítélt költségeknek behajtása iránt is intézkedik.

A bíróság a végrehajtást — amennyiben elrendelése és foganatosítása hatáskörébe tartozik — társadalombiztosítási ügyekben is ugyanazok szerint a szabályok szerint rendeli el és foganatosítja, amelyek a polgári bíróságok határozatainak végrehajtására vonatkoznak.

VII. Eltűntnek nyilvánítás.

41. §. Ha a bíróságtól társadalombiztosítási jogszabály, különösen az 1928: XL. t.-c. 61. §-a alapján azt kérik, hogy valakit eltűntnek nyilvánítson (5. §.), a bíróság az alábbi bekezdések szerint jár el:

A felek meghallgatása után, ha a kérelmet nem tartja azonnal teljesíthetetlennek, hirdetményt bocsát ki s ebben felhívja az eltűntet és azokat, akik hollétéről tudnak, hogy erről a bíróságot értesítsék. Egyúttal intézkedik arról is, hogy a hirdetményt az eltűnt utolsó ismert tartózkodási helyén az ott szokásos módon közhírré tegyék. Hírlapi közzététel nem szükséges.

Ügygondnok kirendelésének nincs helye, a bíróság azonban hivatalból is kutathatja az eltűnt hollétét.

A hirdetményi határidő három hónap.

Az eltűnést megállapító végzést a bíróság bármelyik érdekelt kérelmére, az érdekeltek meghallgatása után határon kívül helyezheti, ha kitűnik, hogy az eltűnt él.

VIII. Vegyes rendelkezések.

42. §. A budapesti kir. ítélőtábla társadalombiztosítási bíráskodásra tartozó egyes elvi kérdésekről jogegységi határozatokat hozhat.

A jogegységi határozat ennek a megváltoztatásáig a budapesti kir. ítélőtáblát és a társadalombiztosítási bíróságokat kötelezi. E hatálya a hivatalos lapban való közzétételének napjától kezdődik.

A jogegységi határozat hozatalának, megváltoztatásának és hatályon kívül helyezésének feltételeit és módját az igazságügyminiszter rendelettel állapítja meg (50. §.).

43. §. Ez a törvény közelebbi megjelölés nélkül intézetnek nevezi

1. az Országos Társadalombiztosító Intézetet,
2. a Magánalkalmazottak Biztosító Intézetét,
3. a m. kir. Posta Betegségi Biztosító Intézetét,
4. a m. kir. Államvasutak Betegségi Biztosító Intézetét,
5. a közforgalmú magánvasutak betegségi biztosító intézeteit,
6. a m. kir. Postatakarékpénztár Betegségi Biztosító Intézetét,
7. a m. kir. Dohányjövédéki Betegségi Biztosító Intézetet,
8. a bányatárspénztárakat, ideértve a diósgyőri m. kir. állami vas- és acélgyár, valamint a komlói m. kir. kincstári kőszénbánya társpénztárait is,
9. a Magyar Hajózási Betegségi Biztosító Intézetet,
10. a Rabmunkások Biztosító Alapját.

44. §. Ahol e törvény munkavállalóról vagy biztosított-ról beszél, érteni kell ezek hozzátartozóját és jogutódát is, ahol pedig munkaadóról beszél, érteni kell ennek jogutódát és kezesét s általában mindazokat is, akik helyette vagy vele együtt kötelesek a szolgáltatásra.

45. §. A társadalombiztosítási bíraskodásban mind az intézetek (43. §.), mind a biztosított és a biztosítási jogot igénylő illetékmentességet élveznek, de csak azokban a perekben, amelyeknek tárgya a betegségi és baleseti biztosításnak, az öregség, rokkantság, özvegyiség és árvaság eseteire szóló biztosításnak vagy a bányanyugbérbiztosításnak valamely szolgáltatása. Egyebekben a társadalombiztosítási perekre is azok az illetékszabályok állanak, amelyek a járásbírói polgári pereire, a társadalombiztosítási nemperes eljárásokra pedig azok az illetékszabályok, amelyek a polgári perrendtartásban nem szabályozott bírói eljárásokra vonatkoznak. Ezekben a perekben illetékmentes az ügyvédi meghatalmazás is, ha az kizárólag az adott perben való képviselőre jogosít és e mellett semmiféle más kikötést vagy rendelkezést nem tartalmaz.

46. §. A m. kir. minisztérium olyan igényekre vonatkozólag, amelyek elbírálása végett a keresőképtelenség fennállását, vagy annak mértékét kell eldönteni, úgy rendelkezhetik, hogy a társadalombiztosítási bírósági peres eljárás előtt bármelyik fél kérelmére előzetes bírói orvosszakértői vizsgálatot kell tartani. Az igénylő az előzetes bírósági or-

vosszakértői vizsgálatnak köteles magát alávetni. A m. kir. minisztérium megállapíthatja az ezzel kapcsolatos rendelkezéseket és szabályozhatja különösen azt is, hogy a kötelező előzetes orvosszakértői vizsgálat minden intézetre, vagy csak egyesekre, s az Országos Társadalombiztosító Intézet minden pénztárára és kirendeltségére, vagy csak egyesekre vonatkozik-e. A rendeletben ellenőrző orvosszakértő alkalmazásának lehetőségéről is gondoskodni kell.

Táppénz szolgáltatása tárgyában felmerült vitában annak a megállapítására, hogy a munkavállaló bizonyos meghatározott időpontban keresőképtelen-e, a m. kir. minisztérium az Országos Társadalombiztosító Intézet budapesti kerületi pénztáránál s a szükséghez képest a nagyobb vidéki központokban fennálló kerületi pénztáraknál is rendelettel orvosszakértői döntőbizottsági eljárást szervezhet. A döntőbizottság megállapítása a bírói eljárás során is kötelező abban a kérdésben, hogy a munkavállaló bizonyos meghatározott időpontban keresőképtelen volt-e.

IX. Átmeneti és életbeléptető rendelkezések.

47. §. A kir. Munkásbiztosítási Felsőbíróóság és a budapesti kir. munkásbiztosítási bíróság megszűnik, e bíróságok ítélőbíráira az 1869: IV. t.-c. 16., az 1871: IX. t.-c. 1. és 12. §-aiban, továbbá az 1912: LIV. t.-c. 83. §-a 1.) bekezdésének utolsó mondatában a bírósági szervezet változtatására, illetőleg az állásoknak törvény által megszüntetésére meghatározott rendelkezések irányadók.

Az igazságügyminiszter az első bekezdés értelmében áthelyezett ítélőbírákat e törvény életbelépésétől számított hat hónapon belül más bírósághoz kirendelheti. Ez a kirendelés a társadalombiztosítási ügyeket intéző csoport vezetésére korlátozható, határozatlan időre is szólhat és a kirendelt ítélőbíró felügyeleti és fegyelmi alárendeltégi viszonyát nem érinti.

A jelen törvénynek a fellebbevitel korlátozására vonatkozó rendelkezéseit nem kell alkalmazni, ha az elsőfokú bíróság a törvény életbelépése előtt hozta meg határozatát, az igazságügyminiszter azonban e törvény életbelépése előtt hozott határozatok ellen használt jogosvoslatok elintézésére rendelettel (51. §. utolsó bekezdés) egyszerűbb eljárást állapíthat meg.

48. §. A m. kir. állami Munkásbiztosítási Hivatal ama

1) A bírói hatalom gyakorlásáról, a bírák és bírósági hivatalnokok áthelyezése és nyugdíjazása körüli eljárás szabályozásáról és a polgári perrendtartásról intézkedő 1911: I. t.-c. életbeléptetéséről szóló törvénycikk.

biráinak nyugdíját, akik sem a Munkásbiztosítási Felső-bíróság ítélőbírái nem lettek, sem az 1931: XXXI. törvény-cikk életbelépése után egyéb állami szolgálatba nem léptek, a jelen törvény életbelépésének napját követő hó elsejétől kezdve úgy kell megállapítani, mintha nyugdíjazásuk időpontjában a rendes bíróság létszámába tartoztak volna. E megállapítás szempontjából a m. kir. Munkásbiztosítási Hivatal másodelnökét és miniszteri tanácsos bíróját és ügyészi III. fizetési csoportba, osztálytanácsos bíróját a II., a többi bíróját az I. fizetési csoportba tartozónak kell tekinteni. Az ezekre a fizetési csoportokra megállapított fizetés mértéke tekintetében az utoljára valósággal viselt állásban eltöltött szolgálati időt kell figyelembe venni. Ezek a rendelkezések az ilyen nyugalmazottak özvegyeire és árváira megfelelően kiterjednek.

49. §. A társadalombiztosítási bíraskodás alá tartoznak a jelen törvény alá eső perek akkor is, ha nem a 4. §-ban felsorolt jogszabályokon alapulnak, hanem az 1907: XIX. törvénycikkben vagy más olyan korábbi társadalombiztosítási (munkásbiztosítási) jogszabályon, amelyek a jelen törvényben meghatározott jogviszonyokat a 4. §-ban meghatározott jogszabályok életbelépése előtt rendezték. Társadalombiztosítási bíraskodásra tartoznak azok a perek is, melyekben a fél azt kéri, hogy a bíróság az ilyen régi jogszabályok alapján hozott bírói határozatban megállapított időszakos szolgáltatás mennyiségét vagy tartamát változtassa meg (1911: I. t.-c. 413. §.), feltéve, hogy e törvény szerint a bírói határozat meghozatala társadalombiztosítási bíraskodásra tartoznék.

50. §. A Munkásbiztosítási Felsőbíróság teljes ülési határozatai hatályukat megtartják, amíg a budapesti kir. ítélőtábla (42. §.) meg nem változtatja vagy hatályon kívül nem helyezi.

51. §. E törvény életbelépésének a napját az igazságügyminiszter határozza meg. E törvény életbelépésével hatályukat veszítik az 1921: XXXI. törvénycikk rendelkezései. Hatályukat veszítik továbbá a Hatásköri Bíróság hatáskörének kiterjesztéséről és szervezetének módosításáról szóló 1928. évi XLIII. t.-c. 5., 8. és 12. §-ainak a Munkásbiztosítási Felsőbíróságra vonatkozó rendelkezései, a bányatörvény alá eső üzemekben és az ezekkel kapcsolatos ipari üzemekben foglalkozó munkásoknak és altiszteknek, valamint ezek családtagjainak nyugdírbiztosításáról szóló 1925: XXXIV. t.-c. 2. §-ának rendelkezései és végül mindazok a rendelkezések is, amelyek e törvény rendelkezéseivel ellenteknek vagy azokkal megegyeznek.

Ahol hatályos jogszabályok a jelen §. alapján hatá-

lyukat vesztő vagy módosuló rendelkezésekre utalnak, ott ezek helyett e törvénynek ezeket helyettesítő rendelkezéseit, illetőleg e törvénnyel módosított alakjukban kell érteni.

A letartóztatási intézetekben letartóztatottak és a javítóintézetben elhelyezettek balesetbiztosításából (1927. évi XXI. t.-c. 57. §.) eredő perekben a bírászkodás szabályait az igazságügyminiszter rendelettel állapítja meg.

Ezt a törvényt az igazságügyminiszter hajtja végre. Ő állapítja meg a törvény következtében szükséges átmeneti rendelkezéseket is, ideértve a m. kir. Munkásbiztosítási Felsőbíróság hátralékainak feldolgozására vonatkozó ügyviteli rendelkezéseket is.

E törvénycikk kihirdetését ezennel elrendelem, e törvénycikket, mint a nemzet akaratát, mind magam megtartom, mind másokkal is megtartatom.

Kelt Budapesten, ezerkilencszázharminckettedik évi április hó harmincadik napján.